

Jiří Hájíček

Zloději zelených koní

Jiří Hájíček

Zloději zelených koní

BRNO 2015

© Jiří Hájíček, 2001

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2001, 2015 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-458-4 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-459-1 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-460-7 (Formát MobiPocket)

budu odhánět vampýry od tvých dveří

Bylo to v Hradci na Dlouhé ulici, v kavárně s hudební skříňní a červenými židličkami, koncem těch zmatených osmdesátých let. A tam jsem se setkal poprvé s Kačmarem a za pár týdnů i s Karolínou.

„Tuhle písničku bych chtěla mít doma na pásku a pouštět si ji od rána do večera...“ říkala Karolína tiše a přivírala oči, když se usmívala. V kavárně ji obehrávali pořád dokola, hit sezóny, byla to naše písnička, Holy Johnson zpíval o síle lásky, ochráním tě před vším zlým, *budu odbánět vampýry od tvých dveří*, tak tě miluju, sny jsou jako andělé a láska je světlo, kterého se bojí tma a všechno špatné...

„Mám doma sbírku kamenů,“ řekl jsem Karolíně, seděli jsme u stolu a ona mlčela a jenom její oči svítily a čekaly, co řeknu dál. „Já vzývám čistý věci, rozumíš, krystalický soustavy, čistota a řád, to je matematika a geometrie, mřížky atomů, a to jsou kameny, čistý krystalický látky, soli a žlutá síra, diamant, nic než atomy prvků a krása, krása ušlechtlejších kamenů...“

„Jak může bejt kámen ušlechtlej?“ zeptala se Karolína.

„Že jsou čistý. Struktura, řád, zákony přírody.“ Karolína mlčela, dívala se na mě a já se díval na ni, a tehdy jsem poprvé uviděl auru, ještě nikdy předtím jsem neviděl kolem hlavy člověka zářící prstenec. Karolína měla světlounce modrou čistou auru, točila se mi hlava v jejím dosahu,

v blízkosti Karolíniny bledé pleti s tušením tmavých skvrn krve na jejím hrdle, když se napila vína.

„Vždycky mi naskočí fleky, když se něčeho napiju,“ usmála se na omluvu a zakryla si dlaní rozhalený límeček blůzy.

„Víš, kolik je na Zemi různých nerostů a hornin? Asi tři tisíce šest set. Přinesl jsem ti ukázat ten článek, co nám vyšel společně s docentem Seneckým v jednom geologickém časopise. Země je hrozně bohatá, víš, to si ani nedovedeš představit, je tu hodně vody a těžkavejch kyselin, a to je dobrý pro krystalizaci. A Měsíc? To je pustina, víš, bez vody a beze všeho, je tam všehovšudy nákejch třicet druhů kamenů... Ale je tam spousta přírodních skel, a ty mě zajímají, hlavně vltavíny, Karolínó, vltavíny. Taky se jim dřív říkalo měsíční kameny, ale to je hloupost, ve skutečnosti nemají s Měsícem nic společnýho, a jsou tady u nás v jižních Čechách, objevil je poprvé nákej profesor Mayer, a ten jim říkal chryzolity od Týna, že byly zelený. Dneska je po nich velká poptávka ve šperkařství. Brože, přívěsky, náušnice. Je to unikátní a jedinečnej minerál. Když víš, jak na to, můžeš na vltavínech vydělat slušný prachy. A já jsem v týhle branži docela machr...“

„Blábolíš, vid?“ řekla tiše Karolína po půl hodině mého řečnění u stolu. Myslel jsem si zpočátku, že mi nevěří ani slovo a má mě za frajera, když pořád mlčí. To až pak jsem přišel na to, že je to její dávný zvyk: mlčet. A naučil jsem se číst v její tváři.

Jeli jsme spolu autobusem z Hradce k nám na ves a já jsem celou dobu něco žvanil, a ještě cestou, než jsme došli k naší chalupě. Když jsem za námi zavřel dveře svého pokoje, Karolína poznala, že jsem si nevymýšlel, protože celá místnost kromě postele a psacího stolu byla plná kamenů, na poličkách, ve vitrínách a ve speciální skříni se zásuvkami, kde jsem měl rozdělené minerály podle tříd i s popisky na předtištěných lístečcích, lokalita a datum sběru.

„Tohle je cinabarit, je to ruda rtuti a tý se říkalo ‚živé stříbro‘, tohle jsou krystaly chalkopyritu, je tam železo a měď a síra, tohle je molybdenit a tohle vedle jsou krystalky ryzí mědi, sfalerit, galenit, milerit, tam je nikl a tohle, to je stříbro. Vidíš ty stříbrný dráty?“

„Jaký dráty?“ zeptala se Karolína a já jsem se na ni překvapeně podíval, jak může nevidět ty dráty ryzího stříbra, ale vypadalo to, že nevidí ani tu krabičku, na kterou jsem ukazoval. Tak jsem vzal ten kousek z krabičky a nehtem jsem jí ukazoval drobné nitky stříbrného kovu a půjčil jsem jí lupu a ona se smála, že říkám dráty tomu, co pouhým okem sotva může rozeznat.

„Tohle je fluorit, říká se mu ‚rudní květ‘ kvůli pestřejm barvám, tady je achát a tady ametyst, ten mám od Turnova, tohle jsou krystaly křemene, ty jsem si přivez loni ze Slovenska, tohle je kousíček vybroušeného malachitu, největší naleziště jsou v Africe, tenhle kousek jsem vyměnil na burze, víš, ještě mám azurit a tohle je akvamarín a tohle apatit, laik si je může poplést, hlavně podle barvy... Tohle je český granát, pyrop, vyměnil jsem ho s klukama, co jsou na něj specialisti, za pár vltavínů, na který jsem zase specialista já, tenhle aragonit mám ze Slovenska... A víš, co je tohle žlutý...? To je síra, přímo z Polska, a tyhle krystaly jsou antimonit a na tohle si vem zase lupu, to je totiž zlato, to jsem narýžoval v řece Otavě kousek za Pískem, a támhleten krásnej kámen...“

Všiml jsem si, že Karolína si sedla na židli a nedává pozor, nic neříkala, a tak jsem taky zmlkl.

„Začala mě z toho bolet hlava,“ řekla Karolína. A já jsem přítom nebyl zdaleka ani v polovině své sbírky minerálů.

* * *

Někdy v té době byl Kačmar s námi poprvé na vltavínech. Jezdil jsem tehdy s Martinem a s dalšími dvěma kluky z Hradce a okolí. Zastavili jsme se tenkrát pro Kačmara, bydlel ve vsi, která sousedila s tou, kde jsem bydlel já. Bylo

zrovna po dešti, a tak jsme se rozhodli, že objedeme pár zoraných polí, kde se vltavíny nacházejí.

Kačmar celou cestu mlčel, na nic se neptal. Zastavili jsme na začátku polní cesty.

Rozešli jsme se po poli. Kačmar nás po očku sledoval a pak sám procházel ty lány, shrbený až ke zkyprené zemi.

Asi po třech hodinách hledání jsem našel pět úlomků, nic moc, vzpomínal jsem si, že minulé roky jsem právě na téhle straně pole našel mnohem víc kousků, a lepší. Kluci neměli o moc víc štěstí než já. Sešli jsme se u auta, jen Kačmar pořád propátrával zrakem omoklé hroudny země.

„Máš něco, Kačo?“ zakřičel na něj zostra Martin.

Kačmar se pomalu přibližoval k nám a neodpovídal, hlavu skloněnou.

„Našels?“ zavolal Martin znovu, tentokrát trochu posměšně.

„Ten našel leda tak hovno,“ řekl jsem.

Kačmar mě zaslechl, ale nezdvihl hlavu, otočil se zpátky do pole. Zamrzelo mě to a vyrazil jsem k němu, kluci si sedli do trávy pod jabloně, co lemovaly silnici.

„Kačo, počkej. Nic si z toho nedělej, že jsi nic nenašel. Kdo poprvý hledá, většinou nic nenajde. Musíš vědět, jak se máš dívat, pak máš šanci.“

„Dívat se musím snad na zem, ne?“ řekl uraženě Kačmar.

„To jistě. Ale musíš vědět, co na tý zemi můžeš vidět, na co se máš zaměřit. Hele, když hledáš na poli vltavín, tak koukáš hlavně na tvar, na povrch. Vltavíny mají zvláštní tvary, jiný než normální šutry, kterejch tu leží tuny. A taky mají jinej povrch, takovej vrásčitej, rýhovanéj. Tomu se říká skulptování. Podle tohohle musíš hledat. Nehledej zelenej kámen, to najdeš leda střep ze zelený flašky od piva, co tu pohodili jezeďáci.“

Kačmar mě nedůvěřivě poslouchal, díval se pořád na zem. Sáhl jsem do kapsy a ukázal mu na dlani dva vltavínové úlomky.

„Podívej se, vltavín je zelenej, jenom když se na něj podíváš proti slunci. Jinak se ti většinou, pokud není ideálně

omytej deštěm, jeví jako černej kamínek. Některý jsou hodně tmavý, takže i proti slunci jsou skoro černý, málo průsvitný. Často vltavín připomíná seschlou švestku nebo zaječí bobek nebo tak. Časem si vycvičíš oko.“

Kačmar posmrkával a nic neříkal. Pak z něj vypadlo: „Stejně je to na palici, ne? Vy jste toho taky zrovna moc nenašli.“

„Pokaždý nemáš štěstí a někdy přijdeš pozdě, už je to třeba dvakrát přešlý jinou partou. Hodně to záleží na tom, jaký máš oko. Vltavín má prostě zvláštní tvar a povrch, je jakoby pomačkanej. Víš, co já zvedl ze země zaječích bobků, když jsem začínal?“

Kačmar už neřekl ani slovo a šel se mnou k autu.

* * *

Toulali jsme se s Karolínou ulicemi Hradce, zavedla mě do čtvrti s velkým parkem, a pak už byl konec městečka a cihelna s vysokým komínem. Už byla tma, objímali jsme se ve vchodu jednoho domu, ve kterém svítilo pár oken.

„Proč chceš jít vždycky sem, když chodíme městem?“ zeptal jsem se tiše.

„Tak, líbí se mi, že je tady klid a ticho,“ řekla Karolína.

„Všimla sis, že je tady jeden zvonek bez jména? Asi tady nikdo nebydlí. Nebo je to člověk beze jména...“

„Tak zkus zazvonit,“ řekla.

„Zazvonit?“

„Máš strach?“ usmála se lišácky Karolína.

„Nemám strach...“ řekl jsem nerozhodně.

„Tak zazvoň.“

„Tak zazvoň ty.“

„Tak jo,“ řekla Karolína a třikrát stiskla tlačítko zvonku.

„Co řeknem, až někdo otevře okno?“

„To je na tobě, já jsem zazvonila.“

„Tak já třeba řeknu, že hledáme někýho pana Nováka...“

„To bude originální.“

Nikdo neotvíral ani nescházel po schodech dolů k domovním dveřím. Vrátili jsme se do Dlouhé do kavárny, kde

nám číšník pustil tu pomalou fatální píseň o lásce, blikala červeně a žlutě z magnetofonu po barových vitrínách a po láhvích s nejrůznějším pitím, na které jsem neměl peníze. Držel jsem na stole Karolíninu ruku, byla bledá jako její tvář, tak jemná a drobná a čistá.

„Máš studený ruce, Karolíno, dej mi tu druhou.“

„Mám nízký tlak, víš, pořád je mi zima, musím se oblékat i do postele...“

„Mně zima nevadí, mám rád sníh a led, to je čistý, víš, miluju hory, kde je jenom kámen a led a vítr a nic jinýho, a ty jsi čistá, máš čistej hlas a oči a pleť a...“

„Zase blábolíš, vid’?“ řekla roztomile Karolína.

„Máš čistou, světlou modrou auru, a vůbec, tvoje barva je modrá a tvůj kámen je taky modřej...“

„Můj kámen?“

„Každej člověk má ňákej svůj kámen, kterej se k němu hodí, kterej má na něj dobrej vliv, a hodně záleží, jakou má barvu. A tvůj kámen musí bejt prostě modřej, třeba akvamarín...“

„A jak to víš, že můj kámen je modřej?“

„Prostě to poznám, tak nějak cítím, že je to tak, poznám, jaká jsi...“

„A jakej jsi ty?“

„To já nevím, to musí říct jiný, co mě vidí... Já chci bejt čistej a nezávislej.“

„Já chci bejt nezávislá a zamilovaná,“ řekla Karolína a dívala se do okna naproti a tím oknem ještě někam dál, kam jsem nemohl dohlédnout.

„A jsi?“

„Co jestli jsem?“

„Nezávislá a zamilovaná?“

„Nezávislá budu, až za rok a půl dodělám školu, snad...“

„A to druhý?“ zeptal jsem se tiše.

Karolína se na mě podívala a kývla hlavou trochu na stranu a potom přikývla a dala mi pusu a z velkých reproduktorů na stěnách zpíval Holy Johnson o tomtěž.

Odjel jsem na kolej do Prahy, začal zimní semestr, každý večer jsem volal z telefonní budky do Hradce na internát, kde Karolína studovala dvouletou pomaturitní ekonomickou školu, a v polovině týdne už jsem to obvykle nevydržel, sedl na vlak a jel za ní.

Už napadal sněh, když přijela podruhé k nám na vesnici, naši si ji oblíbili a já jsem jí chtěl ukázat všechna místa a zákoutí krajiny, která jsem měl rád, chodili jsme na dlouhé procházky do polí a do lesa. Karolína statečně šlapala ve vysokém sněhu a dýchala nosem, protože trpěla na záněty průdušek a taky měla sklony k astmatu, a snila o cestách k moři, uprostřed těch smrků zapadaných sněhem.

„Vltavínů máš úplně nejvíc, že jo?“ zeptala se Karolína, když jsme večer seděli v mém pokoji a ona si prohlížela kameny ve vitrínách.

„Jasně, na ty se specializuju, víš, ty zkoumáme s docentem Seneckým, pamatuješ, jak jsem ti o něm vyprávěl. On je odborník na přírodní skla, a to je ohromně zajímavý, to jsou strašně zvláštní minerály. Existuje několik vědeckých teorií, jak vlastně vznikly, přetavením po pádu meteoritu na Zem, po jaderném výbuchu před milióny lety, to už je fantazie, chápeš. Přírodní skla rozlišujeme na fulguritová skla, diaplektická skla, impaktivní skla, vulkanická skla pozemská, měsíční a planetární...“

„Už zase blábolíš,“ obracela Karolína oči v sloup, že začnu s další přednáškou o kamenech. Prohlížela si obsah mého cestovatelského tlumoku, geologické kladívko a dláto, zápisník. V polici knihy o kamenech.

„Tohle, co teď máš v ruce, to je velká vzácnost — Jan Svatoopluk Presl: Nerostopis čili Mineralogia. Rok vydání 1838. Tuhle knihu mi závidí i docent Senecký, někdy tě s ním musím seznámit, to je ohromnej člověk...“

„Jo? Jak je velkej...?“ dělala si ze mě legraci Karolína.

„Počkej, vážně, on je renesanční osobnost, vyzná se ve strašný spoustě oborů, v přírodních vědách, od chemie a fyziky až po geologii a botaniku, ve filozofii, píše

přednášky a články do cizích časopisů, už dva jsme napsali dohromady, teda spíš on, ale já mu pomáhal a otiskli nás oba jako autory, rozumíš, to je pro mě velká čest...“

„A co vymyslel, když je filozof?“ chtěla vědět Karolína.

„No, ohromný věci, třeba, třeba... O krystalech, v jednom článku napsal, že krystal je zhmotnění přírodních zákonitostí, to je něco, ne...?“

„To je...“

„Ty se všemu jen směješ. Já u něj dělám asistenta, něco jako pomocná vědecká síla, na katedře, kde on šéfuje. Dostávám stovku za měsíc... Karolínko, musíš přijet za mnou do Prahy...“

Když začalo jaro, neměl jsem ve škole žádné stání, posluchárny byly nudné a nejvíc času jsem trávil v kabinetu docenta Seneckého. Uspořádal jsem mu knihovnu katedry a dával do pořádku školní sbírku minerálů a hornin, objeli jsme spolu pár burz a doplnili nové kameny. Založil jsem panu docentovi kartotéku rešerší z geologických časopisů, lístečky s autory roztříděné podle abecedy, využíval je při psaní svých vědeckých prací.

A potom poprvé za mnou do Prahy přijela Karolína, byl pátek odpoledne, kamaráda z koleje jsem vypakoval na víkend domů, a dva dny byly naše. Toulali jsme se jarním městem, zase jsem mohl Karolíně ukázat všechna místa, co jsem měl nejraděj, navštívili jsme docenta Seneckého v jeho košířském domě plném knih. Seznámil jsem ho s Karolínou a Karolínu s ním.

Když Karolína odjela, cítil jsem se v Praze jako nejosmělejší a nejnespokojenější člověk, táhlo mě to k nám domů, do lesů a do polí a k rybníkům. Říkal jsem si, co vlastně pohledávám v Praze, když chci být u Karolíny a chodit s ní po loukách a večer k řece.

Koncem dubna mě v Hradci vypátral Kačmar, čekal jsem v kavárně v Dlouhé na Karolínu a on si sedl ke mně. Musel jsem se usmát, když jsem si vzpomněl na

podzimní výpravy za vltavíny, byl s námi celkem třikrát, ale nenašel vůbec nic. Seděl teď naproti mně, moc nemluvil a já jsem jenom čekal, kdy z jeho selské hlavy konečně vypadne, co po mně chce. Vypil pivo a kroutil se jak žížala, tak jsem mu řekl, ať vybalí, co potřebuje, že čekám na Karolínu. A ona zrovna přicházela, tak jsem je představil, poprvé se ten den uviděli a bylo příznačné, že si hned navzájem nepadli do oka, bylo to poznat. Kačmar vzal do své tlapy Karolíninu bílou ručku a něco zamumlal, Karolína po něm nedůvěřivě pokukovala celou dobu, co s námi seděl.

„Potřebuju s tebou mluvit, Pavle,“ vylezlo nakonec z Kačmara skoro po dvaceti minutách.

„Tak mluv,“ vybídl jsem ho, ale zase se vytáčel, asi mu vadilo, že s námi seděla Karolína.

„Nepůjdeš někdy na vltavíny?“ vylezlo z něj nakonec.

„Už jsme byli letos s klukama třikrát,“ řekl jsem. Zatvářil se zklamaně a mlčel. „Ale chtěl jsem vzít zrovna zejtra Karolínu, vid', Karolíno, že jsi chtěla jít někdy se mnou?“

Karolína přikývla a pozorovala pobaveně Kačmara, jak se různě ošívá. Už jsem se na něj nemohl dál dívat.

„Tak jdeš zejtra s náma?“

Kačmar nakonec přikývl a hodil na ubrus padesátikorunu, jako že platí za všechny, a vypadl z kavárny.

Druhý den ráno u nás na vsi před chalupou zahoukalo auto, zrovna jsme s Karolínou snídali v kuchyni a naši byli na zahradě. Vykoukl jsem z okna, na silnici stál zelený žigulík kombi a před ním Kačmar v montérkách a v holínkách, pleš se mu blýskala v ranním slunci.

Seděli jsme s Karolínou na zadním sedadle, navigoval jsem Kačmara k jedné vesnici, o které jsem věděl, že okolo jsou čerstvě zvláčená pole.

Vedli jsme se s Karolínou za ruce po širokánském družstevním poli, Kačmar šmejdil v pruhu narezlé písčité hlíny u lesa, protože jsem mu to poradil, hlavu skoro u země, jako čmuchač pes.

„To ho tak zajímají ty vltavíny?“ kroutila hlavou Karolína.

„Ale houby, nejspíš někde slyšel, že se na tom dá vydělat, začal s náma jezdit loni na podzim, ale na hledání moc není, nemá vycvičený oči, nemá vůbec páru o tom, že třeba radiometrický stáří vltavínů je třicet čtyři miliónů let, jakej mají původ a tak...“

„Nehraj si zase na vědce,“ řekla provokativně Karolína, bála se další přednášky o vltavínech a mineralogii.

„Ne, počkej, Karolíno, já jsem chtěl dneska mluvit o úplně jinejch věcech, víš, já jsem ti chtěl říct, že takhle jsem šťastnej, když jsme spolu, někam jedeme nebo se procházíme venku, já bych nemohl žít v Praze, protože tam bych se musel zbláznit. Já potřebuju chodit po trávě a brát sílu ze stromů...“

„Brát sílu ze stromů?“

„Jasně, obejmeš kmen a necháš do sebe proudit jeho sílu a zdraví, tady já jsem šťastnej, a když jsem s tebou, tak to je život, jakej chci, rozumíš, ne dělat něco, co musíš, škola, učení, poslouchat starší, chci už bejt pořád s tebou, bejt nezávislej, vydělávat si peníze...“

„Blábolíš, blábolíš...“ Karolína se ke mně přitiskla a vítr byl nad námi a nad ním nebe, a to bylo všechno, co jsem potřeboval.

Kačmar zavezl Karolínu do Hradce na internát a jeli jsme spolu k nám domů.

„To je ňáký na palici,“ řekl po pár minutách mlčení. „Vysvětli mi, jak můžeš na vltavínech vydělat prachy, když jenom za benzín dáš víc, než dostaneš za to, cos dneska našel. To jsou jenom kecy, že na vltavínech se dá vydělat...“

Až teď jsem teprve poznal, že Kačmar neví o těchhle věcech opravdu nic. Došlo mi, co ho tak trápilo předešlý den v kavárně, co měl na jazyku, ale nechtěl o tom zřejmě mluvit před Karolínou. Jak se proboha na těch zelených střepech dají vydělat peníze.

„Kačo, samozřejmě že takhle, jak to děláš ty, na tom nikdy nemůžeš vydělat,“ vysvětloval jsem trpělivě. „Nenašel

jsi nic a projel litry benzínu. Já umím hledat a znám lokality. Ale to je stejně jedno, to pořád není to nejdůležitější. Zásadní věc je úplně jinde, víš?”

„Nevím,“ zakroutil nechápavě hlavou.

„Abys našel pořádný vltavíny, který jsou žádaný ve šperkařském průmyslu a který bys mohl dobře prodat, a abys jich našel hodně, tak musíš přece kopat...“

Učil jsem se doma na zkoušky a jezdil vlakem do Prahy, a když začalo to skutečné léto a prázdniny, vyrazili jsme s Karolínou na dlouhý vandr, na Moravu a potom do východních Čech k Turnovu, v Kozákově jsem znal naleziště achátů, předváděl jsem Karolíně názorně, jak se rozbíjejí kameny, které v sobě skrývají krásné krystaly, jež se potom leští a používají na šperky. Křehká Karolína za mnou klopytala po kamení, beruška, motýlek, příští dny měla nohy samý puchýř, olepené náplastmi.

Spali jsme ve spacáku přikrytí celtou a za našimi hlavami po nedaleké silnici celou noc jezdila nákladní auta. Vyšel jsem s baterkou, abych se podíval, byly to ruské vojenské nákladáky. Druhý den dopoledne jsme snídali v Turnově v nějakém bufetu a jeden ruský důstojník se s námi dal do řeči, Karolína mu vysvětlovala, že je špatné, že jsou tady jejich vojska, že my jsme suverénní stát, Československo. A potom se k nám přimotal jeden kluk, tvrdil, že je rockový bubeník, byl opilý a jmenoval se Nietzsche — nejhorší bylo, když jsem byl malej a děti na mě pokřikovaly, budem si hrát bez Ničeho, vyprávěl nám své pomotané příběhy.

Pak jsme spali na louce a Karolína dostala nějaký astmatický záchvat, nedělalo jí dobře, když dýchala pyly trav, odešli jsme zpátky do města a dva dny jsem ji ošetřoval v hotelovém pokoji, který měl takový zvláštní pach a nažloutlé přitímí.

V srpnu odjela Karolína s rodiči na dovolenou k moři a já jsem jezdil se starou partou kopat vltavíny do jedné pískovny u Budějovic. Tehdy jsem vzal s sebou poprvé Kačmara. Kluci si z něj nejdřív dělali legraci, ale já jsem se ho zastal.

Slunce páliło a vítr svištěl kolem okýnek staré škodovky, dva malí kluci seděli namačkaní na předním sedadle a Martin řídil, letěli jsme stovkou a každý plech na autě bylo slyšet, drnčelo to a vibrovalo, jako bychom se každou chvíli měli vznést. My s Kačmarem jsme seděli na zadním sedadle, pod nohama krumpáče a lopaty. Ti dva malí parchanti vpředu dělali ksichty na řidiče aut, která jsme předjížděli, pískali na píšťalky, které měli kolem krku, Kačmar nic nechápal. V té největší rychlosti, jaké byla Škoda 100 schopna, pouštěl Martin volant a jeden z těch malých kluků ho přidržoval ze strany z vedlejší sedačky, jen tak jednou rukou, a přitom pískal na píšťalku, a ten druhý vedle ječel jako siréna. To byla naše stará parta.

Když jsme šťastně dorazili k pískovně, v což Kačmar ani nevěřil, zaparkovali jsme auto na kraji lesa mezi prvními stromy a vylezli jsme na val ohraničující rozlehlou jámu, kde se těžil písek. Uprostřed stál bagr, měl otevřené dveře kabiny, ale byl prázdný. Ve stěnách už bylo pár děr, co začaly kopat jiné party. Rozebrali jsme si nářadí a pustili jsme se do kopání, malí kluci se rozestavili na okraj pískovny, aby hlídali dvě přístupové cesty, jednu od vesnice a druhou od okresní silnice.

Kačmar popadl krumpáč, vyhrnul si rukávy a začal kopat, Martin od něj lopatkou odhraboval a společně jsme prohledávali odkopaný písek. Chvilími jsem se jen tak díval na Kačmara, jak pracuje s krumpáčem, a říkal jsem si, že to přece jenom má něco do sebe, že jsem ho s námi vzal. Kačmar byl bagr, kolečkové velkorypadlo a buldozer v jednom. Kdybych ho nebrzdil, prokopal by se za chvíli až někam do lesa nebo až by na nás spadl písečný převis. Kačmar makal a na nic už se neptal, protože pravidla jsme mu s Martinem vysvětlili už cestou. Nakopané vltavíny se dělí na tři díly mezi nás a pár střepů zbude pro kluky.

Asi po tři čtvrtě hodině jsme uslyšeli píšťalku, vylezli jsme z díry, zatahal jsem Kačmara za rukáv, aby toho nechal. Sebrali jsme nářadí, vylezli z pískovny a popošli pár metrů k lesu. Ukázal jsem Kačmarovi prstem směrem k vesnici, po polní cestě se blížily dva nákladáky. Za chvíli byly v pískovně, jeden z řidičů vlezl do kabiny bagru a nakládal písek. Když naložil obě auta, odjeli naráz a my jsme se mohli vrátit do díry a kluci na stráž.

„Dřív jsme kopali normálně dál, i když tu byli, s některejma lidma od nich se známe. Ale pak to někdo řek na podniku a vyhnali nás, že tu nemáme co dělat, znáš to...“

Kačmar přikývl a přesýpal si z dlaně na dlaň pár vltavínových střepů, které jsme našli v písku. Pak je nasypal zpátky do sáčku k ostatním, byly mezi nimi i docela slušné kousky, počítal jsem, že si z nich vyberu něco do své sbírky.

Ještě dvakrát kluci zapískali a dvakrát jsme se vrátili zpátky na dno pískovny a pak skončila pracovní směna šoférům a my jsme to taky zabalili. Kačmar dostal svůj díl a vypadal poprvé spokojeně. Oba malí kluci řvali, že chtějí víc, ale Martin se s nimi nemazlil a odbyl je pár slovy, ten větší dorážel dál, tak ho vzal Martin do kravaty, a když mu docházel kyslík a bylo mu do breku, tak dal pokoj. Strčil jsem mu v autě do kapsy jeden lepší vltavín, potají, aby Martin nevěděl.

Až do podzimu jsme jezdili kopat. Seznámil jsem Kačmara s dalšími lidmi, kteří už léta sbírali vltavíny, byli to různé týpci, od zapálených sběratelů, se kterými jsem jezdil i na mineralogické burzy a na Slovensko i jinam po republice na kameny, po party, které vyloženě jen prodávaly, šly jen po penězích. Jedné skupince se říkalo Moricova parta, s těmi jsem se znal jen od vidění, s ostatními jsme měli velice dobré vztahy a pomáhali jsme si, když bylo třeba. Pak se na vltavínových lokalitách objevovaly a zase mizely party, které nikdo neznal, dost bylo víkendových hledačů,

to byli většinou vyložení amatéři, s nimi jsme moc netáhli, stejně jako s různými slídiči z Prahy, kteří většinou dělali hluk a jen zbytečně přitahovali pozornost. Kapitoulou samou o sobě byl Simon, samotář, věčně v zelené bundě a černých manšestrácích, většinou se s nikým nebavil a hledal vždycky na vlastní pěst. Jedno nás ale všechny spojovalo. Byli jsme zlatokopové. Zlatokopové v Československu.

Když jsem poprvé Kačmarovi řekl, že za gram vltavínů může dostat třicet až čtyřicet korun, a když je pěkný kousek, u kterého se cení sběratelská hodnota, tak i mnohem víc, kopal ještě usilovněji, a já jsem pomalu přišel na to, že s ním to nemá chybu, protože tolik metrů písku nebo jílovité země, kolik dokázal překopat za dopoledne, by sotva kdo jiný zvládl.

Začátkem září jsme kopalí hlavně kolem Kaplice a udělali jsme s kamarády z Moravy několik bezvadných tahů po místních hospodách, nikdy předtím jsem neviděl nikoho vypít najednou tolik piva, kolik dokázal Kačmar. Ale nevadilo mu to a druhý den kopal s ještě větším zápalem. S Moraváky se brzo skamarádil, oni byli fajn a byla s nimi legrace, říkali jsme jim někdy granátníci, protože tam u nich na Moravě sbírali české granáty. Večer jsme si občas sedli jen tak do trávy, granátníci vyndali z batohů láhve domácího vína a Kačmar zase donesl slaninu a další dobré věci z prasete, čuníků měl doma v chlívků hned několik. Celý ten vydařený začátek podzimu skončil tím, že jsem s kamarády odjel na pár dní na Moravu hledat granáty zvané pyropy, drobné a velice tvrdé červené krystalky.

Karolína zahájila v Hradci druhý, poslední rok na ekonomické škole a já jsem jel do Prahy na zápis do dalšího semestru na univerzitu. Pár dní jsem strávil na katedře u docenta Seneckého, ale táhlo mě to do Hradce za Karolínou.

Kačmar mě zval na domácí zabijačku, chtěl jsem s sebou vzít Karolínu, a nakonec se ozval i docent Senecký,

nechal mi lístek ve vrátnici na koleji, že bude mít cestu k nám na jih Čech, protože by se rád zúčastnil sběru jihočeských vltavínů přímo v terénu. Ten měl být zorganizován pro účastníky mezinárodní konference o přírodních sklech, která se zrovna tou dobou konala v Praze. A že by se u mne při té příležitosti zastavil a prohlédl si mou sbírku.

Čekal jsem celý den, kdy se pan docent objeví, ale přijel až k večeru a byl našťvaný a zklamaný, protože nestihl včas odjet z Prahy a přišel o to organizované sbírání vltavínů. Seděl u mě v pokoji v křesle, Karolína mu donesla hrnek čaje, byl mrzutý a unavený.

„Nic si z toho nedělejte, pane docente,“ utěšoval jsem ho, „ta akce stejně stála za houby, slyšel jsem, jak to mělo probíhat, povídali o tom tuhle kluci, co jsem se s nima sešel na burze. Je suchej podzim, tak prej jim to vybraný zoraný pole měli přijet hasiči polejt se stříkačkama, aby se těm delegátům líp hledalo. To je přece šaškárna.“

„Ale přesto mě to mrzí, Pavle, takováhle akce se tady v Československu hned tak opakovat nebude.“

„Jestli se tady zdržíte do rána, vezmu vás zejtra na nejlepší lokalitu, co znám, je to sice trochu z ruky, ale zaručeně něco najdeme. Vsadím se, že to místo neznáte, nikde v odborný literatuře jsem se o něm zatím nedočel.“

„Ale neměl jsem v plánu tady přespát,“ strachoval se docent Senecký.

„To není žádný problém, místa je v chalupě dost,“ řekl jsem a pak mě napadlo něco, co se mi zdálo naprosto skvělé. Vzpomněl jsem si na Kačmara. Jeho prase už v tu dobu muselo být po smrti.

U Kačmarů na dvoře už ani nebylo pomalu poznat, že tu proběhla ta radostná událost, necky byly vymyté a opřené o barák, v ohříváči už vyhasl oheň, protože ovary už byly hotové. Kačmar právě cpal poslední prejt do připravených střívek, Jarmila, jeho manželka, špejlovala jelita a jitrnice a my jsme tam vpadli s docentem a s Karolínou, vzal jsem